

Geachte aanwezigen,

Het is een eer om vandaag een woord tot u te richten bij de uitreiking van de Prof. Van Winterprijs, vanuit de uitoefening van mijn ambt als dijkgraaf van waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

Het is namelijk van groot belang om stil te staan bij het verleden, daarop te reflecteren en daarvan te leren met het oog op de toekomst.

Voor het waterschap is deze lijn van overlevingsbelang: we moeten leren van het verleden bij de keuzes in het nu met het oog op een verre toekomst, een veel verdere toekomst dan de politieke termijn van 4 jaar. Te denken valt aan een periode van 200 jaar waarin de zeespiegel wezenlijk omhoog lijkt te gaan komen en de afwatering veel moeilijker zal worden. Wat betekent dat voor onze ruimtelijke inrichting?

Daarbij is het ook van groot belang om te denken vanuit de schaal van het stroomgebied. In ons geval de afwatering, watervoorziening en de inrichting van Amstelland en de Vechtstreek. En de afwatering van het hooggelegen Gooi met zoetwatervoorraden in het grondwater en met de overgangen naar lager gebied rondom. In het stroomgebied staan we samen aan de lat om de uitdagingen van onze toekomst aan te gaan.

Maar eerst terug naar het verleden.

Buitenplaatsen aan de Amstel zijn ooit ontstaan, zoals het Waterschap ooit is ontstaan.

Langs de Amstel is ooit een buitenplaats gesticht zoals ooit een waterschap is opgericht. Op een bepaald moment waren er tientallen buitenplaatsen (44) zoals er tientallen waterschappen en polderschappen bestonden. Inmiddels staan er nog 3 buitenplaatsen langs de Amstel en is er nog 1 Waterschap langs de Amstel.

Voor de afwatering van de Amstel en Amstelland was het decreet van 1525 van keizer Karel de vijfde zeer belangrijk, het is nog steeds de basis van ons waterschap. Het bestond uit twee delen. 1) welke gebieden afwateren en via welke spuisluizen en 2) oprichting hoogheemraadschap van amstelland.

Dit decreet is uit-onderhandeld bij de keizer en onze burens door Jan Benning, ingelande van Waterland en stichter van buitenplaats Costverloren, het eerste buitenplaats langs de Amstel.

Het huis waar we nu verblijven, Wester-Amstel, is gebouwd door Burg. Pancras van Amsterdam, tevens Hoogheemraad van Amstelland. Daarmee is het Waterschap stevig gelinkt aan de buitenplaatsen langs de Amstel, maar ook van de buitenplaatsen langs de Angstel en de Vecht waar ook bestuurders verbleven zoals Burgemeester Hudde, bekend van het Amsterdams Peil. Grond was toen macht, maar een dijk onderhoud je samen, want als 1 natte voeten heeft hebben we het allemaal.

Dit decreet van keizer Karel de Vijfde heeft het bijna 350 jaar volgehouden terwijl de buitenplaatsen bloeiden, en vergingen. In 1872 verdween eb en vloed op het IJ en daarmee een belangrijke afwatering voor Amstelland. Dit werd opgelost met eerst een noodgemaal en uiteindelijk gemaal Zeeburg. Tegenwoordig wordt het water gespuid en weggepompt in IJmuiden. Door het veranderende klimaat verandert de verhouding tussen spuien en pompen. We moeten steeds meer pompen. 500 jaar is de basis van het waterbeheer in Amstelland nagenoeg gelijk geweest, voor de toekomst weten we eigenlijk nu al dat dit niet meer het geval zal kunnen zijn.

Ook nu moeten we net als in 1525 met veel partijen een vergelijk vinden, enkel samen zullen we een toekomst met zeespiegelstijging en hevigere weersgebeurtenissen als regen en droogte het hoofd kunnen bieden zoals we dat hier 500 jaar terug al deden met Jan Benning van huize Costverloren.

Ik wens u nog een mooie en leerzame middag toe.